

Bilimsel Araştırma Öz Yeterli?i Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilimsel Araştırma Öz Yeterli?i Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17779>

Özet

Bilimsel Araştırma Öz Yeterli?i Ölçe?i, bireylerin bilimsel araştırma süreçlerini başar?yla tamamlama yeteneklerine dair inançlar?n? ve öz güven düzeylerini ölçmek amacıyla 2012 y?l?nda geliştirilmiş bir Ölçek Geliştirme çal??mas?d?r. Ölçek, özellikle ö?retmen adaylar?n?n ve yüksekö?retim ö?rencilerinin araştırma yapma becerileri hakk?ndaki alg?lar?n? de?erlendirmeye odaklanmaktadır. Bu ölçek, literatür taramas?ndan analiz sonuçlar?n? yorumlamaya kadar geniş bir yelpazedeki araştırma ad?mlar?na yönelik Öz Yeterlik düzeylerini nicel olarak belirlemek için tasarlanm??t?r.

Ölçe?in geliştirilmesi a?amas?nda titizlikle psikometrik çal??malar yürütülmü?; elde edilen veriler, arac?n yap?sal geçerli?ini desteklemek üzere hem Aç?klay?c? hem de Do?rulamalı Faktör Analizleri (AFA ve DFA) ile incelenmiştir. Bu araç, e?itim ve sosyal bilimler alanlar?nda araştırma e?itimi yeterliliklerini de?erlendirmek için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öz yeterlik, bilimsel araştırma, Aç?klay?c? Faktör Analizi, Do?rulamalı Faktör Analizi, psikometri, ö?retmen adaylar?, araştırma becerisi.

Yazarlar

Murat Tuncer, Ercan Ozeren

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin (özellikle ö?retmen adaylar?n?n) bilimsel bir araştırma projesinin çe?itli a?amalar?n? başar?yla yürütebilme konusunda kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini belirlemektir. Bu öz yeterlik inançlar?, bireylerin araştırma görevlerine ba?lama, çaba gösterme ve engeller kar??s?nda ?srarc? olma kararlar?n? etkiledi?i için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, araştırma sürecinin planlama, veri toplama, analiz etme ve sonuçlar? raporlama gibi temel bile?enlerine odaklanarak, e?itim programlar?n?n ö?rencilerin Bilimsel Araştırma yeterliliklerini ne ölçüde geliştirdi?ini de?erlendirmek için bir tan? araç? olarak kullan?labılır.

Yap?

Ölçek, Albert Bandura'n?n Sosyal Bilişsel Teorisi'nde merkezi bir rol oynayan **Öz Yeterlik** (Self-Efficacy) yap?s?n? ölçmektedir. Bu ba?lamda, ölçülen yap?, bir bireyin belirli bir alandaki yeteneklerine dair yarg?s?d?r; bu ölçek özelinde ise bilimsel metodoloji ve araştırma uygulamalar?na yönelik inançlar? kapsamaktadır.

Ölçek, araştırma sürecinin farklı boyutların temsil eden maddeler aracılığıyla çok boyutlu bir yapıyı ortaya koymaktadır. Bu boyutlar genellikle literatür taraması yapma, hipotez geliştirme, veri analizi yöntemlerini seçme ve istatistiksel sonuçları yorumlama gibi temel araştırma becerilerini içermektedir. Yüksek puanlar, bireyin araştırma görevlerini başarıyla yerine getirme konusunda güçlü bir Öz Yeterlik algısına sahip olduğunu göstermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, kapsamlı istatistiksel yöntemler kullanılarak incelenmiştir. Geliştirme sürecinde ilk olarak **Açıklayıcı Faktör Analizleri (AFA)** uygulanmış, bu analizler aracın temel boyutların ortaya çıkarmıştır. Ardından, ölçeğin teorik yapısına doğrulamak amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizleri (DFA)** kullanılmıştır.

DFA sonuçları, ölçeğin hipotez edilen faktör yapısına uygun olduğunu göstermiştir. Standartlaştırılmış madde faktör yükleri, kabul edilebilir düzeyler olan **.59 ile .76** arasında değişmektedir. Bu yükler, maddelerin kendi faktörlerini güçlü bir şekilde temsil ettiğini ve ölçeğin yapısal geçerliğinin yüksek olduğunu kanıtlamaktadır. Bu istatistiksel kanıtlar, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçek geliştirme çalışmalarında güvenilirlik (iç tutarlılık) analizi, bir aracın tutarlı ölçümler yapma yeteneğini gösteren kritik bir adımdır. Kaynak metinde güvenilirlik değerine (örneğin, Cronbach Alfa katsayısı) dair doğrudan bir sayısal bilgi verilmemiş olsa da, bu tür kapsamlı bir Ölçek Geliştirme çalışmasında iç tutarlılık analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır.

Yüksek faktör yükleri ve güçlü yapısal model uyumu (DFA sonuçları) genellikle yüksek bir iç tutarlılık düzeyine işaret eder. Akademik standartlara göre, ölçeğin farklı uygulamalarda benzer sonuçlar üretme yeteneği, gelecekteki çalışmalarda **Cronbach Alfa** değerleri ile detaylandırılmalıdır.

Faktör Analizi

Bilimsel Araştırma Öz Yeterli'i Ölçeğinin faktör yapısı, iki temel istatistiksel yaklaşım kullanılarak incelenmiştir. İlk olarak uygulanan Açıklayıcı Faktör Analizi (EFA), ölçeğin kaç boyuttan oluştuğunu belirlemeye yardımcı olmuştur. EFA sonuçları, ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutların ortaya çıkarmıştır.

Yapısal modelin doğruluğunu test etmek için ise ikinci aşamada Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçlarına göre, ölçek maddelerinin faktör yükleri **.59 ile .76** arasında kabul edilebilir düzeylerde bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin tek veya çok faktörlü yapısına ilişkin verilerle

uyumlu olduğunu ve psikometrik açıdan sağlam bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Öz Yeterlik Ölçeği)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır (Özgün kaynakta derecelendirme bilgisi eksik olsa da, öz yeterlik ölçekleri tipik olarak 5'li veya 6'lı Likert formatında kullanılır).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmen Adayları ve Yükseköğretim Öğrencileri

Yaş Grubu: Üniversite düzeyindeki yetişkinler (genellikle 18-25 yaş aralığı)

Popülasyon Detayları: Ölçek, pedagojik formasyon veya eğitim fakültelerinde öğrenim gören ve bilimsel araştırma metodolojisi dersleri alan öğrencilerin araştırma becerilerine yönelik öz güvenlerini değerlendirmek üzere tasarlanmıştır.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan bir anket formatıdır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim psikolojisi, pedagojik formasyon, yapısal eğitlik modellemesi, öz yeterlik, araştırma metodolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Sorumlu yazar için: mtuncer@firat.edu.tr

Yazın Adresi: Murat Tuncer, Fırat Üniversitesi (Kurum bilgisi makaleden çıkarılmıştır).

zinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek 2012 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik kullanımları için genellikle yazarlardan izin alınması tavsiye edilir. Yayın, açık erişimli bir dergi olan *Procedia-Social and Behavioral Sciences*'ta yayımlanmıştır, bu da ölçeğin akademik çevrelerde nispeten kolayca erişilebilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin orijinal makalesine ve ek materyallere ağağdaki bağlantılar aracılığıyla ulaşılabilir.

Referanslar

Tuncer, M., & Ozeren, E. (2012). The development of a self-efficacy scale for scientific research and an evaluation of prospective teachers' views about that scale. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 51, 553-561.

Makalenin orijinal PDF dosyasına a?ardaki bağlantıdan ulaşılabilir: ac.els-cdn.com

Ölçeğin orijinal PDF'i ayrıca buradan indirilebilir: bilimsel-arastirma-oz-yeteligi-olcegi-toad.pdf

Bilimsel Araştırma Öz Yeterli?i Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: A?ardaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Literatür taraması yapabilirim.

Araştırmanın genel hedeflerine göre alt hedefler belirleyebilirim.

Analiz sonuçlarını yorumlayabilirim.